

Milé sestry, milí bratři, evangelista Jan na rozdíl od Matouše nebo Lukáše neuvádí vánoční příběh o Ježíšově narození, ale místo toho předkládá teologickou báseň o tom, jak se Slovo, které bylo na počátku u Boha, stalo pro lidi životem a světlem, tedy nadějí a posilou. Stálo se to tak, že toto Slovo přišlo mezi lidi, přišlo zcela konkrétně a osobně, tělesně, v postavě Ježíše Krista. Boží slovo se zosobnilo v Ježíšově životním příběhu. Jan ve své básni o Slově shrnul, velmi stručně a výstižně, kým je Ježíš a jaký je dosah jeho působení ve světě.

V Janově básni vidím především důraz na to, že v tom, co činí Pán Bůh pro člověka, nezůstalo jen u slov. U slov, která říkáme my lidé. U lidských slov někdy prožíváme napětí mezi tím, co slova vyjadřují a skutečností, kterou vnímáme. Někdy slyšíme prázdná slova nebo plané sliby. Možná jste slyšeli rčení: „Slibem nezarmoutíš.“ Když něco pěkného slíbíš, tak tím druhého potěšíš, rozhodně ho ve chvíli, kdy slibuješ, nezarmoutíš. Ale s uskutečněním slibů to už pak často bývá u lidí slabší. Ovšem ne tak je tomu u Božího slova. Když Bůh promlouvá, tak jeho slovo se ze své podstaty uskutečňuje. Slovo a skutečnost, kterou Boží slovo vyjadřuje, jsou nerozlučně propojené. Boží slovo tíhne k uskutečnění, k tomu, že se prosadí, zrealizuje, vykoná to, co vyjadřuje.

Takto o Božím slově vypovídá už prorok Izajáš. Hospodin skrze něj říká: *„Spustí-li se lijavec nebo padá-li sníh z nebe, nevrací se zpátky, nýbrž zavlažuje zemi a činí ji plodnou a úrodnou, takže vydává símě tomu, kdo rozsívá, a chléb tomu, kdo jí. Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevratí se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal.“* (Iz 55,10.11)

My máme zkušenost z mezilidské komunikace, že slovo nemusí nic znamenat, může to být prázdné slovo. Jenom zvuk. Ale u Božího slova to takto nikdy není. A také o tom je báseň, kterou uvádí evangelista Jan na úvod svého evangelia. Je to báseň o Božím slovu, které se uskutečňovalo už při stvoření světa: *„Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest.“* (v. 3). Je to životodárné a nadějeplné slovo: *„V něm byl život a život byl světlo lidí.“* (v. 4). Je to Boží slovo, které dává lidem život a také přináší světlo. Takové světlo, které vzdoruje temnotě našeho světa a tma ho není schopná pohltit. Božím slovem vznikají nové skutečnosti.

Někdy zažíváme, že i lidským slovem vznikne nová a zcela závažná skutečnost. Například při svatbě. Ženich a nevěsta řeknou jen jedno slovo a vznikne manželství. Stačí, aby člověk řekl v určité souvislosti „ano“ a octne se tak v novém stavu. Sociálním, právním společenském i osobním. V případě Ježíšova početí také stačila jedna krátká Mariina odpověď a počala dítě. Marie řekla: *„Hle jsem služebnice Páně, staň se mi podle tvého slova.“* (L 1,38). A v tu chvíli se v jejím těle začal odehrávat zázrak vzniku nového života. Slovo se stalo tělem. Bylo to toto konkrétní Mariino slovo, které přitakalo slovu Božímu a Boží slovo se tak stalo tělem.

Slovo, se stalo tělem v jejím nitru, stalo se konkrétním člověkem. Možná vás napadne, že si to neumíte představit. Slovo je ze své podstaty nehmotné, netělesné. Je to zvuk nebo nápis, který vyjadřuje určitý smysl. Slovo můžeme slyšet, můžeme je číst, můžeme je vyslovit, ale jak se slovo vtěluje? Jak se stává lidským tělem?

Možná tomu můžeme aspoň trochu porozumět na základě podobnosti k tomu, co se stane, když slyšíme nějaký pokyn a vykonáme ho. Někdo nám řekne: „Posaď se.“ A když se tedy posadíme, tak se to slovo projevilo v poloze našeho těla. Slovo se vtělilo naší poslušností.

Podobně při Ježíšově početí můžeme vnímat, že Boží slovo se stalo tělem poslušností Marie. Věřím, že Marie měla svobodu odmítnout to, co jí anděl říkal. Mohla mnohé namítat. Mohla mluvit o četných komplikacích, které jí přinese to, když bude čekat dítě, jehož otcem nebude nějaký odpovědný muž. Počít nemanželské dítě, to bylo v její době mnohem větší problém, než je dnes, kdy to není zas tak neobvyklé. Marie tedy mohla mnohé namítat, ale neudělala to. Naopak řekla: „*Staň se mi podle tvého slova.*“ Takto se Boží slovo stalo tělem a takto se stává tělem stále znovu, když lidé přitakají Božímu oslovení. Lidským přijetím Božího slova, lidskou poslušností dostává Boží slovo tělesnou podobu. I my můžeme propůjčovat naše těla k tomu, aby se skrze ně uskutečňovalo Boží slovo v tomto světě.

Jistě, v případě Ježíše se to stalo jedinečným způsobem. On je Božím slovem v plnosti. Zjevoval Boží slávu. Byl plný milosti a pravdy. V každém jiném případě to patrně není tak transparentní zjevení Boží slávy. Ale věřím, že i skrze naše životy, i skrze naše těla může být zjevena Boží sláva, milost i pravda. A vlastně právě toto vnímám jako inspiraci, kterou můžeme načerpat z této Janovy básně o vtěleném Slovu.

„*Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.*“ (v. 14). To je výpověď o Bohu, o jeho slovu, ale také je to výpověď o nás. O Božím zájmu, který nám věnuje, o jeho zájmu být mezi námi. Být mezi námi a s námi tělesně blízko. Právě proto, aby nezůstalo jen u slov.

To, jak je důležité, aby se slovo stávalo tělem, si představuju na příkladu ze života. Někdo říká: „Mám tě rád.“ Je to silné, mocné slovo. Ale mnohem mocněji se síla tohoto sdělení projeví, když vás ten někdo taky pohladí. Nebo vám dá najíst, pokud máte hlad. Nebo vám ošetří zranění. Tedy, když dá svému slovu i tělesný projev. Protože skutečná láska musí být hmatatelná. Musí se vtělit, jinak slova lásky vyzní naprázdno.

Ježíš je vtělené Boží slovo, které se dotýká nemocných a tak léčí, sytí hladové, projevuje lásku tím, co dělá. Slovo se takto stává tělem, protože je slovem pro nás, kteří žijeme tělesným rozměrem života. Proto věřím, že když o Vánocích slavíme Ježíšovo narození, slavíme to, že Boží slovo se stalo tělem, tak je to pro nás zároveň pozvání k tomu, aby se Boží slovo stávalo tělem i skrze naše těla. Aby Ježíš přicházel do světa i skrze nás.

Tímto způsobem promýšleli vánoční poselství mnozí křesťanští teologové a mystici. Jeden z nich, Johannes Scheffler, v 17. století napsal sbírku mystických aforismů, která se jmenuje Cherubský poutník. Tato sbírka je velmi dobře přeložená i do češtiny. Johannes Scheffler několik dvojverší věnuje právě také aktualizaci vánoční zvěsti. Nabídnu na závěr svého kázání tři z nich:

1. Byť Kristus v Betlémě se tisíckrát zrodil, jsi ztracen, dokud se i v tobě nenarodil.
2. Hleď, narozený Bůh zde leží v chlévě, v seně!
Ó vyklid' srdce a tam jej ulož neprodleně.
3. Ach, kdyby mohlo být tvé srdce jesle, Bůh zjevil by se zas tělesně na zemi!

Tak nám přeju, aby nám Ježíšův příchod na svět dával odvahu vstupovat do těžkých situací a vnášet do nich lásku a světlo naděje. Amen.